

Coğrafi İşaretler

Hipodrom Cad. No: 115
06330 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0312) 3031000
Faks: (0312) 3031173

www.turkpatent.gov.tr
info@tpe.gov.tr

İnteraktif Sesli Yanıt Sistemi: (0312) 303 1 303

<http://online.turkpatent.gov.tr>

1871'den
günümüze
Sınai Mülkiyet Hakları

TÜRK PATENT [] ENSTİTÜSÜ

İÇİNDEKİLER

- 3> Coğrafi işaret nedir?
- 3> Menşe adı nedir?
- 4> Mahreç işareti nedir?
- 4> Coğrafi işaretlerin diğer sınai mülkiyet haklarından farkı nedir?
- 7> Coğrafi işaret tesciline neden ihtiyaç duyulur?
- 7> Kimler coğrafi işaret başvurusu yapabilir?
- 7> Coğrafi işareti kimler kullanabilir?
- 8> Coğrafi işaret tescili için başvuru şartları nelerdir?
- 8> Coğrafi işaret başvurusu için nereye müracaat edilir?
- 11> Coğrafi işaret olarak tescil edilemeyecek işaretler nelerdir?
- 11> Coğrafi işaret tescil süreci nasıldır?
- 12> Tescille sağlanan koruma neden önemlidir?
- 12> Coğrafi işaret korumasının sağladığı haklar nelerdir?
- 15> Coğrafi işaretlerin ticari markalarla ilişkisi nedir?
- 15> Türkiye'de tescil edilen coğrafi işaret tüm dünyada geçerli midir?
- 15> Coğrafi işaretlerin denetimini kim/kimler nasıl yapar?
- 16> Coğrafi işaretlerle ilgili cezai hükümler nelerdir?
- 18> Tescilli coğrafi işaretler listesi

“Sınai Mülkiyet Hakları, sanayideki yeniliklerin, buluşların, yeni tasarımların ve özgün çalışmaların ilk uygulayıcıları adına; veya ticaret alanında üretilen ve satılan malların üzerindeki üreticisinin veya satıcısının ayırddilmesini sağlayacak işaretlerin sahipleri adına kayıt edilmesini ve böylece ilk uygulayıcılarının ürünü üretme ve satma hakkına belirli bir süre sahip olmalarını sağlayan gayri maddi haklardır.

Bu broşür, coğrafi işaret ve coğrafi işaret tescili konusunda giriş düzeyinde bilgi vermek amacıyla hazırlanmıştır. Daha detaylı bilgi almak için kurumun internet sitesi ziyaret edilebilir. İnternet sitesinde başvuru kılavuzları, yasalar, yönetmelikler, ücretler vb. konularda ayrıntılı bilgi bulunmaktadır.

Başvuru işlemleri için vekil tutma zorunluluğu bulunmamakla beraber dilerseñiz başvurunuzu hazırlamak ve takip etmek için Enstitü siciline kayıtlı marka vekillerinden de yardım alabilirsiniz.

Coğrafi işaret koruması, ürün kalitesini korur ve üretimin bilinen özellikte yapılmasını sağlar.

Coğrafi işaret nedir?

Coğrafi işaretler, belirli bir bölgeden kaynaklanan bir ürünü tanımlayan ya da kalitesi, ünü veya diğer karakteristik özellikleri itibarıyla coğrafi kaynağına atfedilebilen bir bölgeyi işaret eden sınai mülkiyet hakkıdır.

Bir yörenin herhangi bir ürünü, meyvesi, taşı, madeni diğer yörelerde üretilenlerden farklı olabilir veya bir yörede üretilen halı, kilim, kumaş, çini vb herhangi bir nedenle ün kazanmış olabilir. Bu ürünlerin üzerinde o yörenin adının kullanılması, tüketiciler tarafından o ürünün benzerlerinden farklı özelliklere sahip olduğu şeklinde algılanabilir. Tüketiciler söz konusu yöre adıyla satılan ürünleri o yörenin adına duydukları güvenle, aynı türdeki diğer ürünlere tercih edebilirler.

Bu anlamda coğrafi işaretler, geleneksel bilginin bir ürün gibi şekillendirildiği, paketlenildiği, alındığı ve satıldığı bir boyuttadır; ürünün kalitesi, geleneksel üretim metodu ve coğrafi kaynağı arasında kurulan sıkı bağı simgeleyen bir güvencedir.

Coğrafi işaretler menşe adı ve mahreç işareti olarak iki ayrı şekilde değerlendirilir:

Menşe adı nedir?

Coğrafi sınırları belirlenmiş yer ile söz konusu coğrafi yerin insan faktöründen ya da doğasından kaynaklanan bir özelliğe sahip olan ve bu özellikleri itibarıyla bölgeyle özdeşleşmiş ürünlerin üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinin tümüyle bu yöre, alan veya bölge sınırları içinde yapılması ürünü "menşe adını" belirtir.

Menşe adı, menşe adına konu ürünün üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinin tümüyle coğrafi sınırları belirlenmiş yöre, alan veya bölge sınırları içinde yapılmasını gerektirir.

Bu tür ürünlere örnek olarak Eskişehir Lületaşı, Çelikhan Tütünü, Ege Pamuğu verilebilir. Ürünler ait oldukları coğrafi bölgenin dışında üretilemezler. Çünkü ürün, niteliklerini ancak ait olduğu yöre içinde ürettiği takdirde kazanabilir.

Mahreç İşareti nedir?

Mahreç işaretleri her zaman belirli bir nitelik ve kalite ile bağlantılı olmadan herhangi bir ürünün coğrafi olarak kaynaklandığı yeri (ülke, bölge, yöre, şehir) gösterir. Mahreç işaretine konu olan ürünün özelliklerinden en az birinin, o yöreden kaynaklanması şartıyla yöre dışında da üretilmesi söz konusudur. Bu tür ürünlere örnek olarak Damal Bebeği, Isparta Halısı, Siirt Battaniyesi verilebilir. Bu ürünlerin nitelikleri, kalitesi, ünü ve diğer özellikleri belirli bir coğrafi yere ait doğal hammadde ya da beşeri unsurlara dayalı işlemlerden kaynaklanan özellikler taşır. Bu üretimde, buldukları coğrafi bölgeye ait üretim yöntemlerinin aynen kullanılması ve ürünün kalitesinin aynı olması şarttır.

Coğrafi işaretlerin diğer sınai mülkiyet haklarından farkı nedir?

Coğrafi işaretlerin diğer sınai mülkiyet haklarından üstünlüğü tek bir üreticiyi değil, belirli şartlar altında üretim yapan kişilerin tümünü birden korumasıdır. Çünkü coğrafi işaret alansal, yöresel, bölgesel, ülkesel genelliğe, bir anlamda anonimliğe sahip olup, sağladığı hak belli bir kişiye veya bazı kişilere bağlanmaz.

Coğrafi işaretle sağlanan hak belli bir kişiye ya da bazı kişilere özel değildir; ortak kullanım hakkı vardır.

Ürünün gerçek üreticileri, coğrafi işaret tescilinin sağladığı korumadan öncelikli olarak yararlanırlar.

Coğrafi işaret tesciline neden ihtiyaç duyulur?

Coğrafi işaret tescili özellikle iki nedenle yapılır:

- 1. Coğrafi işarete konu olan ürünün kalitesinin korunması ve bilinen özellikte üretiminin sağlanması,**
- 2. Coğrafi işarete konu olan yörede veya özellikte üretim yapanların tescilin sağladığı korumadan öncelikli olarak yararlanmalarının sağlanması.**

Tüketiciler söz konusu yöre adıyla satılan ürünleri o yöre adına duydukları güven nedeniyle, diğer yerlerde üretilenlere tercih edebilirler. Bu nedenle bir ürün için belirli bir kalite sembolü haline gelmiş yer adlarının coğrafi işaret olarak koruma altına alınmasında o yöre halkının menfaatlerinin korunması açısından büyük fayda vardır.

Coğrafi işaretler, ürüne dinamik pazarlama gücü katar ve doğasından gelen anonim sahiplik gücüyle bölgesel ya da toplumsal bazda ekonomik gelişme aracı vazifesi görür.

Özellikle kırsal kalkınma için önemli bir araçtır. Coğrafi işaret korumasının amaç ve faydalarından biri de, coğrafi işaret ibarelerinin, gerekli özelliklere haiz olmayan sahte ürünler üzerinde kullanılmasının önüne geçilerek, tüketicinin yanıltılmasına engel olunması dolayısıyla tüketicinin korunmasına yardımcı olmaktadır.

Kimler coğrafi işaret başvurusu yapabilir?

Coğrafi işaretin tescili, coğrafi işarete konu olan ürünün üreticisi olan gerçek veya tüzel kişiler, tüketici dernekleri, konu ve coğrafi yöre ile ilgili kamu kuruluşları tarafından yaptırılabilir.

Coğrafi işareti kimler kullanabilir?

Coğrafi işareti, tescilde düzenlenen şartlara uygun üretim yapan herkes kullanabilir.

Coğrafi işaret tescili için başvuru şartları nelerdir?

- ▶ Başvuru dilekçesi,
- ▶ Tescili istenilen menşe adı veya mahreç işaretine ait örnek,(8x8 cm)
- ▶ Başvuru ücretinin ödendiğini gösterir belge aslı,
- ▶ Ürünün tanımı ve gerekiyorsa hammaddenin fiziksel, kimyasal, mikrobiyolojik ve benzeri özelliklerini açıklayıcı teknik bilgiler ve belgeler,
- ▶ Ürünün üretim tekniğine ve varsa yerel özel üretim teknik ve şartlara ilişkin bilgiler,
- ▶ Yöre, alan veya bölgenin coğrafi sınırlarını açıkça tanımlayan ve belirleyen bilgiler/ belgeler, harita,
- ▶ Ürünün tescili ile ilgili talep edilen işaretle menşe adı ya da mahreç işareti olma özelliklerini taşıdığına ilişkin bilgiler,
- ▶ Ürünün kalitesinin denetleme biçimini ayrıntılı olarak açıklayan bilgiler,
- ▶ Tescilli menşe adı ve mahreç işaretinin kullanım biçimi, markalama, işaretleme veya etiketleme şekillerini ayrıntılarıyla açıklayan bilgiler.

Başvuru formunu internet sitemizden temin ediniz.

Coğrafi işaret başvurusu için nereye müracaat edilir?

Coğrafi işaret başvurusunda bulunmak isteyenler, "Türk Patent Enstitüsü Hipodrom Caddesi, No:115 06330 Yenimahalle Ankara" adresine başvurabilir.

Coğrafi işaretlerini tescil ettirmek isteyenlerin tek adresi, Türk Patent Enstitüsü'dür.

Coğrafi işaret başvurusunun tesciline ilişkin itirazlar, başvurunun Resmi Gazete’de yayımlanmasından itibaren 6 ay içinde yapılmaktadır.

Coğrafi işaret olarak tescil edilemeyecek işaretler nelerdir?

- ▶ Coğrafi işaret tanımına uymayan adlar ve işaretler,
- ▶ Ürünün öz adı olmuş adlar ve işaretler,
- ▶ Ürünün gerçek kaynağı konusunda halkı yanıltabilecek olan bitki türleri, hayvan soyları veya benzer adlar,
- ▶ Kamu düzeni ve genel ahlaka aykırı işaretler,
- ▶ Paris Sözleşmesi ve Dünya Ticaret Örgütü’nü kuran anlaşmaya üye ülkelerde korunmayan veya koruması sona ermiş veya kullanılmayan adlar ve işaretler.

Coğrafi işaret tescil süreci nasıldır?

Tescil başvurusu yapılan coğrafi işarete ait bilgiler değerlendirilir. İhtiyaç duyulduğu takdirde, konuda uzman bir veya birkaç kurum-kuruluşlardan görüş alınır. 555 sayılı KHK koşullarını taşıyan coğrafi işaret başvurularından menşe adları Resmi Gazete ile yerel gazetede, mahreç işaretleri ise Resmi Gazete ve yerel gazetenin yanısıra yurt çapında dağıtımı olan en yüksek tirajlı günlük gazetelerin birinde yayımlanır. İtiraz süresi, Resmi Gazete’de yayınlandığı tarihten itibaren altı aydır. Bu süreçte yapılacak itirazlar gerekçeleriyle birlikte bu konuda uzman bir ya da birkaç kurum-kuruluşa gönderilir. Gelen görüşler doğrultusunda başvurunun tesciline karar verilebilir, başvuru değişikliğe uğrayabilir ya da reddedilebilir. Başvuru reddedilirse, bu durum Resmi Gazete’de ilan edilir.

Tescille sağlanan koruma neden önemlidir?

Coğrafi işaretlerin tescilinin amacı, genel nitelikleri itibariyle üretimi, kaynağı gibi birtakım yerel niteliklerine bağlı olarak belli bir üne kavuşmuş ürünlerin korunmasını sağlamaktır. Ülkemizde her ilin hatta her ilçenin, belli bir ürünün üretimine kaynak teşkil ettiği ve bu ürün ile ünlenmiş olduğu bir gerçektir.

Doğallık, geleneksellik, sürdürülebilir kalite, bölgesel kalkınma ve dünya pazarında rekabet edebilme teminatı vb gibi tüm bu özellikler coğrafi işaretlerin katma değerleri arasında sayılır.

Özetle:

- ▶ Ürünün korunması
- ▶ Üreticinin korunması
- ▶ Tüketicinin korunması
- ▶ Ülkenin milli ve kültürel değerlerinin korunması

Coğrafi işaret korumasının sağladığı haklar nelerdir?

Tescilli adın ününden herhangi bir biçimde yarar sağlayacak kullanımlar veya tescil kapsamındaki ürünleri andıran ya da çağrıştıran ürünlerle ilgili olarak tescilli adın dolaylı veya dolaysız olarak ticari kullanımı önlenir.

Sözcük olarak gerçek coğrafi yeri ifade etmekle birlikte halkta haksız biçimde ürünün başka yer kaynaklı olduğu izlenimini bırakan kullanımı veya korunan adın tercümesinin kullanımı veya 'stilinde' 'tarzında' 'tipinde' 'türünde' 'yöntemiyle' 'orada üretildiği biçimde' veya benzeri diğer açıklama veya terimlerle birlikte kullanımı önlenir. Ürünün iç-dış ambalajında, tanıtım-reklamında veya ürünle ilgili herhangi bir yazılı belgede doğal, esas nitelik ve özellikleri ile menşei konusunda yanlış veya yanıltıcı herhangi bir açıklama veya belirtiyeye yer verilmesi önlenir.

Ürünün menşei konusunda halkı yanıltabilecek biçimde ambalajlanması veya yanlış/yarılatılabilecek herhangi bir şekilde sunulması önlenir.

Coğrafi işaretlerin ticari markalarla ilişkisi nedir?

Marka tescili ile marka sahibine bireysel bir mülkiyet hakkı verilir. Coğrafi işaret tescilli ise bireysel mülkiyet hakkı vermez. Coğrafi işaret konu olan ürünün üreticileri için ortak bir kullanım hakkı sağlar.

Tescilli adın üçüncü kişiler tarafından dolaylı ya da dolaysız olarak ticari amaçlı kullanımı önlenir.

Coğrafi işareti kullanım hakkına sahip olanlar, coğrafi işaret hakkına yapılabilecek tecavüzlerden dolayı dava açmaya yetkilidir.

Türkiye'de tescil edilen coğrafi işaret tüm dünyada geçerli midir?

Türkiye'de tescil edilen coğrafi işaretler sadece Türkiye sınırları içinde geçerlidir. Yurtdışında koruma için her ülkede, ülke mevzuatına göre başvuru gerekir.

Coğrafi işaretlerin denetimini kim/kimler nasıl yapar?

Denetimi yapacak komisyon, tescil ettirilen coğrafi işareti kendi sicil kayıtlarında belirtmektedir. Bu komisyon söz konusu ürünün üretimi, işlenmesi veya diğer işlemleriyle uğraşan kişilerden oluşan ve yasal kuruluş biçimine bakılmaksızın herhangi bir dernek, birlik veya benzeri örgüt, coğrafi işarete konu olan ürünün üretimi, pazarlanması, tescilli menşe adı veya mahreç işaretinin kullanım biçimi, markalanması, ürün üzerinde belirtilmesi, işaretleme, etiketleme, markalama şekillerini ayrıntılı olarak denetlemek üzere yeterli personel, ekipman ve diğer imkanlara sahip olacak ve sözkonusu ürünün üretim durumlarını sürekli kontrol edecektir. Denetim işlemi için konu ile ilgili uzman ve tarafsız kurum/kuruluşlarla işbirliği yapılabilir.

TESCİLLİ COĞRAFI İŞARETLER LİSTESİ

HEREKE İPEK EL HALISI
HEREKE YÜN İPEK EL HALISI
HEREKE YÜN EL HALISI
SİMAV EL HALISI
BÜNYAN EL HALISI
SİVAS EL HALISI
TAŞPINAR EL HALISI
KARS EL HALISI
TÜRKMEN EL HALISI
PAZIRIK EL HALISI
YUNTDAĞI EL HALISI
SÜMER KARS EL HALISI
KULA EL HALISI
BERGAMA EL HALISI
MİLAS EL HALISI
DOŞEMEALTI EL HALISI
YAĞCIBEDİR EL HALISI
YAHYALI EL HALISI
ÇANAKKALE EL HALISI
GÖRDES EL HALISI
İNCE İSPARTA (HASGÜL) EL HALISI
JIRKAN KİLİMİ
EŞME-YÖRÜK KİLİMİ
SÜPER İNCE KİLİM
TÜRK RAKISI
ESKİŞEHİR LÜLE TAŞI
ANTEP FISTIĞI
BOZDAĞ KESTANE ŞEKERİ
BAYAT TÜRKMEN KİLİMİ
ERZİNCAN TULUM PEYNİRİ
GİRESUN TOMBUL FINDIĞI
MALATYA KAYISISI
ŞANLIURFA BİBERİ
İZMİT PIŞMANİYESİ
KAYSERİ SUCUĞU
KAYSERİ PASTIRMASI
ÇİMİN ÜZÜMÜ
ERZİNCAN BAKIR İŞLEMECİLİĞİ
GEMLİK TÜRK ATI
KARS TÜRK ÇOBAN KÖPEĞİ
TÜRK TAZISI
ÇORUM LEBLEBİSİ
MARAŞ BİBERİ
MERSİN CEZERYESİ
ÖDEMİŞ PATATESİ
KANGAL BALIKLI KAPLICASI
KANGAL KOYUNU
DAMAL BEBEĞİ
MUSTAFAKEMALPAŞA TATLISI
MUSTAFAKEMALPAŞA PEYNİR TATLISI
KEMALPAŞA TATLISI
AKBAŞ TÜRK ÇOBAN KÖPEĞİ
OSMANIYE YER FISTIĞI
ANAMUR MUZU
SİİRT BATTANİYESİ
SİİRT PERDE PİLAVI
PERVARİ BALI
TAVŞANLI LEBLEBİSİ
EGE SULTANI ÜZÜMÜ
GÜMÜŞHANE KÖMESİ
GÜMÜŞHANE DUT PESTİLİ
SOĞANLI BEBEĞİ
ADANA KEBABI
ÇELİKHAN TÜTÜNÜ
EGE PAMUĞU

SİİRT BÜRYAN KEBABI
TARSUS BEYAZI ÜZÜM TOPACIK
GÖRECE NAZAR BONCUĞU
DEVREK BASTONU
AFYON PASTIRMASI
AFYON SUCUĞU
AKŞEHİR KIRAZI
GEMLİK ZEYTİNİ
KÜTAHYA ÇİNİSİ
İNĞÖL KÖFTESİ
GÜNEYEGE ZEYTİNYAĞLARI
EGE İNCİRİ
İSABEY ÇEKİRDEKSİZ ÜZÜMÜ
MARAŞ DONDURMASI
İSPARTA GÜLÜ
TARSUS ŞALGAMI
SİİRT FISTIĞI
EZİNE PEYNİRİ
EDREMIT KÖRFEZ BÖLGESİ ZEYTİNYAĞLARI
AYVALIK ZEYTİNYAĞI
KALEÇİK KARASI ÜZÜMÜ
AYDIN İNCİRİ
ÇAY İLÇESİ VİŞNESİ
MUT KAYISISI
EDİRNE BEYAZ PEYNİRİ
TRABZON TELKARIYE VE HASIRI
ANTEP BAKLAVASI
ARAPGİR KOHNÜ ÜZÜMÜ
SALİHLİ ODUN KÖFTE
RİZE BEZİ (FERETİKO)
ÇUBUK TURŞUSU
SALİHLİ KIRAZI
ANTAKYA KÜNEFESİ
GELENEKSEL TÜRK GÜL LİKÖRÜ
ÇARŞIBAŞI KEŞANI
GELENEKSEL TÜRK KAYISI LİKÖRÜ
TARSUS YAYLA BANDIRMASI
FİNİKE PORTAKALI
KIRKAĞAÇ KAVUNU
ELAZIĞ OKUZGÖZÜ ÜZÜMÜ
ŞANLIURFA ÇİĞ KÖFTE
DEVELİ CIVIKLISI
DIYARBAKIR KARPUZU
KARNAVAS DUT PEKMEZİ
KAYSERİ MANTISI
AFYON MERMERİ
AFYON KAYMAĞI
ERZURUM CİVİL PEYNİRİ
BURDUR CEVİZ EZMESİ
ZİLE PEKMEZİ
BAFRA PİDESİ
MARDİN SEMBUSEK
MARDİN İKBEBET
MARDİN KİBE
MARDİN KABURGA DOLMASI
MARDİN İMLEBBES
BARTIN İŞİ TEL KIRMA
BOYABAT ÇEMBERİ
OLTU CAĞ KEBABI
EDİRNE TAVA ÇİĞERİ
TERME PİDESİ
İSKİLİP DOLMASI
İSKİLİP TURŞUSU
AKÇAABAT KÖFTESİ
HELLİM / HALLOUMI
DENİZLİ LEBLEBİSİ
TAŞKÖPRÜ SARIMSAĞI
RAKI
İZNIK ÇİNİSİ
YAMULA PATLICANI
KALE BİBERİ

